

Aluminij

Časopis družbe Talum, d. d., Kidričevo, december 2008, številka 12

Srečno 2009

Iz vsebine

Časopis družbe Talum
Naslov uredništva: Talum, d.d.
2325 Kidričevo, Tovarniška cesta 10,
telefon: 02 79 95 108, telefaks: 02 79 95 103,
e-pošta: ivo.ercegovic@talum.si
Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov
Uredniški odbor: Ivo Ercegovič, urednik, Danica Hrnčič
in Lilijana Ditrh, članici, Darko Ferlinc, član,
Srdan Mohorič, član
Jezikovni pregled: Darja Gabrovšek Homšak
Oblikovanje: Darko Ferlinc
Avtor naslovnice: Srdan Mohorič
Prelom in priprava za tisk: Grafični studio OK, Maribor
Tisk: Bezjak tisk, Maribor

4 Nagovor predsednika

5 Uprava

6 Sindikat

7 Iz proizvodnje

8-9 Izjave zaposlenih

10-12 Intervju

13 Rondelice

14-17 Upokojenci

18-19 Reportaža

20 Upokojenci

21 Kultura

22 Fotografija meseca

23 Kolumna

24-25 Fotoreportaža

26 Anin Talum

27 Križanka

Talum je del zdravega sveta

IVO ERCEGOVIĆ
GLAVNI UREDNIK

»Če kdaj, potem sedaj
ni čas za dolge razprave,
temveč za odločno
in hitro ukrepanje!«

Naslov tokratnega uvodnika je povzet po spodbudni izjavi sodelavke iz laboratorija Mojce Gorjup, ki je dodala, da si za leto 2009 želi samo, da tako ostane. Podobnega mnenja so tudi drugi zaposleni, ki smo jih zaprosili za mnenje o aktualnih dogajanjih in pričakovanjih na pragu novega leta.

Vendar se svetovna kriza ne meni za naše zdravje in naše želje. Gre svojo pot in je, kar se aluminijske industrije tiče, iz dneva v dan hujše. Še pred slabim mesecem, ob tovarniškem prazniku, je predsednik Uprave Danilo Toplek pred upokojenci in sodelavci našel vzpodbudne besede, zanašajoč se na dobro stanje Taluma in na vse izkušnje, ki so nam pomagale premagovati dosedanje težave. Ni minilo dolgo, ko je po potovanju po Evropi na osnovi pridobljenih informacij dejal, da ga je začelo biti strah. Vsi, ki ga poznamo, smo razumeli, kaj to pomeni.

V Talumu smo hitro začeli ukrepati, kar je razvidno tudi iz poročil finančne službe in nekaterih obratov. Najbolj

zgroženi smo ob pogledu na 30 izklopljenih peči v elektrolizi in na novo linijo za litje palic, ki izklopljena nemo čaka, da po njenih kanalih spet priteče vroč aluminij. Po mnenju Marjana Krošla to ne bo tako kmalu, ker je proizvodnja upadla za 70 do 80 odstotkov. Še bolj prizadeti pa bomo, če bo odpuščenih več delavcev – kot se dogaja v mnogih tovarnah aluminija. Že to, da odhajajo pogodbeni delavci in začasno zaposleni, je dovolj hudo, odpuščanje izkušenih Talumovcev pa bi bilo enako rezanju živega človeškega tkiva. Zato smo predsednika zaprosili, da pove, kakšno je najnovejše stanje.

V svojem sporočilu predvsem svari pred neodgovornim širjenjem lažnega optimizma. Sporoča, da smo zaradi zmanjšanja naročil in padca cene aluminija za več kot 60 odstotkov, ne da bi temu sledilo enako intenzivno znižanje cen surovin in energije, prisiljeni še naprej izklapljeti peči v elektrolizi. Tako bomo naslednje leto obratovali le s polovično kapaciteto, z 80 peči. Skladno s tem se bo prilagodila proiz-

vodnja anod in livarn, ter poraba električne energije. »Če kdaj, potem sedaj ni čas za dolge razprave, temveč za odločno in hitro ukrepanje!« je poudaril predsednik.

V zadnjem letošnjem Aluminiju smo dali glavno besedo Viktorju Dvoršaku, dobitniku zlatega metulja za življenjsko delo. Spoznamo lahko značilnosti njegovega uspeha, ki temeljijo na izjemni motivaciji in odnosu do sodelavcev iz ključavničarske skupine DE Vzdrževanja. »Brez tega ne bi obstal,« prizna. Podobno pravi Stojan Kerbler za svoje Haložane, s katerimi je dosegel svetovni uspeh. O Stojanovi umetnosti so pred nedavnim posneli film, o čemer prav tako pišemo, Viktor pa bo s svojo ključavničarsko umetnostjo ostal znan v Talumu in to mu popolnoma zadošča.

Med drugimi prispevki bomo spoznali tudi Anin Talum. Z otroškimi očmi nam je predstavila lepo in barvasto podobo tovarne, kot naročeno za praznični čas, ki ga kljub vsej negotovosti lahko preživimo prijetno.

Spoštovane sodelavke, spoštovani sodelavci!

**PRESEDIK UPRAVE
MAG. DANILO TOPLEK**
FOTO: SRDAN MOHORIC

Prehod v novo leto je običajno čas, ko ljudje poizkušamo pozabiti na težave, ki so nas pestile v iztekajočem se letu, in polni optimizma razmišljati o prihajajočem. Tudi od svojih sogovornikov pričakujemo, da bodo delili naš optimizem, pa naj bo ta še na tako trhljih nogah.

In prav s širjenjem optimizma v gospodarstvu je zadnje čase največ težav. Tudi sam jih imam, saj enostavno ni mogoče spregledati vseh nakopičenih problemov v svetovni ekonomiji, ki iz dneva v dan pretresajo ekonomije, ki so mnogo večje, kot je slovenska, in podjetja, ki so mnogo večja, kot je Talum. Širjenje pretiranega optimizma v taki situaciji bi bilo zgolj dokaz, da tisti, ki to počne, ni sposoben razumeti situacije ali pa bi bil rad všečen in je za to pripravljen lagati.

Že v času, ko se je pisalo in govorilo le o t. i. krizi finančnega sektorja, se je vodstvo Taluma zavedalo, da je le vprašanje časa, kdaj se bo ta kriza odrazila tudi v realnem sektorju. Takrat, ko so se naši vrli lastniki ubadali izključno z željo po zamenjavi Uprave in dela strokovnih delavcev v Talumu, smo mi že zaznavali spremembe na tržišču aluminija. To, kar so bila takrat bolj ali manj ugibanja, je postalo v treh mesecih kruta realnost. Zaradi

zmanjšane proizvodnje v sektorjih, kjer se porabi največ aluminija (avtomobilska industrija in gradbeništvo), se je močno znižal obseg naročil v celotni svetovni aluminijski proizvodnji. Tudi nam v Talumu.

Padanje obsega naročil je povzročilo hiter padec cene primarnega aluminija na londonski borzi kovin (LME) in zmanjševanje prodajnih premij za posamezne skupine izdelkov. Več kot 60-odstotnemu padcu cene aluminija (pri tem je kaj slaba tolažba to, da so cene nekaterih drugih kovin, npr. bakra in niklja, padle še bolj!) ni sledilo enako intenzivno znižanje cen surovin in energije, ki so potrebne za proizvodnjo aluminija.

Posledica?

Le redki so še proizvajalci aluminija (nekaj ruskih elektroliz), katerih proizvodni stroški so manjši, kot je sedanja cena aluminija na LME. Začel se je proces zmanjševanja proizvodnje. Mnogi proizvajalci o tem šele razmišljajo, nekateri pa so že reagirali. Med njimi tudi mi v Talumu!

Prav v teh predprazničnih dneh poteka izklapljanje polovice elektroliznih peči, ki bodo, kot kaže, ostale hladne celo naslednje leto, del njih pa tudi še v letu 2010. V tem času bodo v celoti

Predsednik uprave mag. Danilo Toplek

obnovljene, tako da bomo izboljšanje razmer na tržišču pričakali v »dobri kondiciji«. Največji problem bo vsekakor predstavljalo zagotavljanje primerne likvidnosti, ne toliko zaradi obsega naših potreb kot zaradi razmer na finančnih trgih.

Razmere v svetovni ekonomiji so precej bolj kaotične, kot so to pripravljeni priznati politiki in kot so to sposobni dojeti najrazličnejši ekonomski teoretiki. Prav zaradi tega se ne gre zanašati na čudežne državne rešilne ukrepe, ne pri nas v Sloveniji in tudi ne kje drugje v Evropi in svetu. Gospodarstvo se bo moralo iz te situacije izkoptati predvsem samo. Enako velja za vsako posamezno podjetje! Enotnega recepta za ravnanje ni, saj so panoge v različnih položajih, pa tudi položaj posameznih podjetij znotraj posamezne panoge je različen.

Talum je to ekonomsko krizo pričakal v dokaj dobri kondiciji, z modernizira-

no proizvodnjo, dokončanimi glavnimi investicijskimi projekti in z nizko zadolženostjo. Predvsem pa s strokovno ekipo, ki je že nekajkrat dokazala, da se zna spopasti s problemi in jih na koncu tudi premagati. To in želja celotnega kolektiva po preživetju pa sta edini trdni osnovi za optimizem!

Naredili bomo vse, da to obdobje preživimo s čim manj žrtvami, zato se bomo morali vsi sprijazniti tudi s kakšnimi ukrepi, ki jih v drugačnih časih ni bilo treba uporabljati. Če kdaj, potem sedaj ni čas za dolge razprave, temveč za odločno in hitro ukrepanje! Tistim, ki tega ne razumejo ali nočejo razumeti, pa svetujem, da se spomnijo tega reka:

Nasvet je kot zdravilo: čim bolj je grenak, tem boljši je!

Zdravo, čim manj grenko leto 2009 vam želimo!

Tudi Talum čakajo likvidnostne težave

MAG. FRANČ VIŠENJAK
FOTO: SRDAN MOHORIC

Mag. Franc Višenjak

V zadnjih mesecih je beseda kriza najbolj uporabljena od vseh besed. Naj poskušam povedati, kaj je kriza? Poenostavljeno kriza pomeni, da gos-

podarstvo ne deluje po zakonitostih, ki omogočajo proizvodnjo oziroma ponudbo in porabo po normalnih cenah. Ta nesorazmerja pripeljejo do tega, da

Sporočilo Uprave družbe Talum

Zaradi razmer v svetovnem gospodarstvu bo tudi poslovanje Taluma v pri-

hodnjem letu izredno težko. Deloma se te razmere že odražajo v poslovanju zadnje četrtine letošnjega leta, vendar se je Uprava družbe odločila, da se pred koncem leta izplača praznično izplačilo v višini 400 evrov bruto na za-

se začnejo rušiti posamezne panoge gospodarstva. Potem se zgodi, da imamo na eni strani preveč proizvedenih dobrin, ki jih nihče ne potrebuje ali jih ne more kupiti. Ko se porušijo določene gospodarske panoge, nastane velika brezposelnost, ta prizadene prebivalstvo, ki je odvisno od zaslužnih plač.

Danes velike svetovne gospodarske sile priznavajo, da so njihova gospodarstva v krizi. S finančnimi intervencijami poskušajo zdraviti nastalo situacijo. Vendar pa veliko strokovnjakov ugotavlja, da vsa ta zdravila ne delujejo.

Kriza tako z manjšim zamikom prihaja tudi k nam. To bo največja kriza v samostojni Sloveniji in za večino Slovencev največja v času njihovega življenja. Mnogi se tega še ne zavedajo. Toda v naravi človeka je, da se ne preda in da v nezgodah išče izhode. V Talumu smo krizo svetovnega gospodarstva začutili v zadnji četrtini tega leta. Poleg padca naročil smo pričali padcu cene aluminija na borzi. Udarjata nas dva najtežja elementa poslovanja, proizvodnja in prodajne cene. Padec proizvodnje je sam po sebi velika težava, saj narava proizvodnje ne dopušča velikih ukrepov za reducira-

nje stroškov. Padec prodajnih cen pa to težavo še pogloblja, tako da je vprašljiva ekonomika poslovanja.

Zaradi dobrega poslovanja v zadnjih letih in nezadolženosti Taluma smo z vso odgovornostjo pripravili ukrepe, ki morajo omogočiti, da Talum z vedenjem in sposobnostjo vseh zaposlenih začne obvladovati nastalo situacijo. Ne moremo se strinjati s tem, da drsimo po hribu navzdol, kjer ne vidimo ne strmine ne globine klanca.

Ukrepi so naravnani tako, da pri sebi poiščemo rezerve in jih prenesemo v tekoče poslovanje. To nalogo moramo sprejeti kot izziv, to je naša samopomoč. Skupaj s kupci moramo najti izhode za določene programe, ki so bili na robu ekonomike že doslej. Dobavitelji morajo vedeti, da smo bili dolga leta soliden kupec in da bomo to tudi ostali, le stanje nas sili, da postavljamo več pogojev kot doslej. Vse, kar je storjeno doma v tovarni, nam omogoča, da prek bank poiščemo manjkajoča likvidna sredstva, ki bodo pokrila izpade prilivov.

Spremljajo nas veliki izzivi. Zaradi tega se ukvarjamo s poslovnimi partnerji, z našimi dobavitelji in kupci, optimiziramo delovne procese in iščemo rezerve.x

poslenega oziroma v višini, sorazmerni dolžini zaposlitve v tekočem letu. Praznično izplačilo prejmejo vsi zaposleni v Talumu in družbah hčerah, ki so bili v delovnem razmerju na dan 30. novembra 2008.

Uprava je sprejela sklep o znižanju plače predsedniku Uprave za 10 odstotkov, in to od 1. 1. 2009 dalje. Sklep velja za obdobje šestih mesecev z možnostjo podaljšanja.x

Zlata plaketa za članico uprave

LILIJANA DITRIH
FOTO: SRDAN MOHORIC

Novembra so na Ptuju potekali tradicionalni študijski dnevi Zveze društev za kadrovske dejavnosti Slovenije z naslovom *S sodelovanjem zaposlenih k boljšim rezultatom*. Poudarek na študijskih dnevih je bil na pomenu znanj, izkušenj, kompetenc, ki jih imajo zaposleni, in predvsem na pomenu sodelovanja zaposlenih pri doseganju ciljev podjetja v sedanjem hitro spreminjajočem se, konkurenčnem okolju. Za nas so bili študijski dnevi zanimivi tudi zato, ker je Brigita Ačimović, čla-

nica uprave Taluma, prejela najvišje priznanje, ki ga zveza podeljuje svojim članom za njihovo dolgoletno uspešno delo, uveljavljanje novih pristopov in aktivnosti na kadrovskem področju. Na področju delovanja ZDKDS je Brigita Ačimović uvedla nov pristop, imenovan *dobri zgledi vlečejo*, in tako prispevala k izmenjevanju dobrih praks ravnanja z zaposlenimi v Sloveniji. Na skupščini ZDKDS je bila tudi izvoljena v predsedstvo zveze.x

Brigita Ačimović

Krizni časi in sindikat

MILAN FAJT

FOTO: IVO ERCEGOVIĆ

Milan Fajt

O finančni krizi, ki je prerasla v vse-splošno recesijo in je potrkala že tudi na naša vrata, je bilo zapisanega in rečenega že toliko, da se ne izplača več izgubljati besed o tem. Navsezadnje bi kdo lahko pomislil, da se ustvarja klima za dosego čisto drugih ciljev, kot jih prikazuje sedanja situacija. Poudariti pa je vseeno treba, da se je presneto motil vsak, ki je mislil, da bo nas ta kriza obšla. In kaj počne v teh časih sindikat v Talumu in na državni ravni?

V Talumu je situacija podobna kot v drugih podjetjih v naši branži, pa ne samo v Sloveniji, temveč po vsem svetu in na vseh področjih. Naročila in s tem posledično plačila močno upadajo. Borzna cena aluminija in s tem tudi izdelkov je v zadnjega pol leta padla za dobro polovico. Če k temu dodamo še zelo podcenjen ameriški dolar in istočasno precenjen evro (upam, da je vsem znano, da večino

surovin kupujemo z evri, izdelke pa prodajamo v ameriških dolarjih, ker tako narekuje mednarodna borza kovin), postane slika kompletnejša. Kriza, ki je torej že krepko prisotna, je povzročila, da se mora proizvodnja v naši družbi v najkrajšem času prilagoditi po strukturi in po obsegu, ki ju narekuje situacija na mednarodnem trgu. Posledično in logično je, da se mora temu prilagoditi tudi organiziranost družbe. To pa je možno izvesti z optimalno prilagodljivostjo delovne sile, kar trenutno povzroča največ hude krvi med zaposlenimi in se odraža v številnih premestitvah delavcev iz okolij, kjer zaradi upada naročil primanjkuje dela, v delovne enote, kjer je dela celo preveč, ker se naročila celo povečujejo. Najhuje pri vsem je, da se situacija spreminja iz dneva v dan ali celo iz ure v uro. Prav zato je prilagajanje zelo težko, poslovne odločitve pa morajo biti temu ustrezno

dobre in hitre. Nikakor pa zaradi vsega tega ta čas ni primeren za nervoze, notranje zdrahe in obračunavanje. Vsekakor se je dobro držati stare modrosti, ki se je že mnogokrat v preteklosti izkazala kot dobra:

Ne moremo usmerjati vetra,
lahko pa prilagodimo jadra.

Trenutno smo pri nas odpovedali delo vsem zunanjim (agencijskim) so-delavcem. Kot sem že omenil, je bilo že in bo tudi v bližnji prihodnosti precej delavcev začasno premeščenih. Nekaterim zaposlenim za določen čas – ne vsem – pogodbe o zaposlitvi ne bodo podaljšane, kar bo odvisno od potreb pri posameznem delu. Najbolj pomembno za vse nas je, da nihče še ni govoril o odpušcanju delavcev, zaposlenih za nedoločen čas.

Ker gre pri vsem navedenem za poslovne odločitve, na katere sindikat nima vpliva, se bomo sindikalni funkcionarji trudili slediti ukrepom in odločitvam vodstva družbe in ves čas preverjali njihovo ustreznost z vidika delovnopravne zakonodaje, ki do tega trenutka še ni bila kršena, čeprav so mnenja o tem deljena. Sicer pa danes ne more nihče govoriti o popolni neinformiranosti, kajti mediji so polni informacij, ki žal veljajo tudi za nas. Vsekakor pa ves čas naprošamo vodilne in vodstvene delavce, kar je tudi naša naloga, da nas informirajo o situaciji in ukrepih, ki nas čakajo. Se pa res na določenih področjih pojavlja dvom o tem, ali informiranje poteka korektno.

Na državni ravni se sindikalni funkcionarji dogovarjajo z združenjem delodajalcev, da bi slednji pripravili predloge in izhodišča za dvostranska pogajanja za spremembo kolektivne pogodbe dejavnosti (KPD); predlogi se nanašajo predvsem na trenutno najbolj aktualno temo, to je delovni čas zaposlenih. Kot veste, govori evropska direktiva o možnosti razširitve delovnega tednika na 60 delovnih ur, pri nas v Sloveniji pa hočejo nekateri delodajalci istočasno podpisovati s sindikalisti pogodbe o 36-urnem delovnem tedniku z zniževanjem plač za 10 odstotkov. To zniževanje, ki ga ne dovoljujejo niti sindikati niti KPD, je že bilo predstavljeno predsedniku vlade, ki se strinja s sindikalnimi zahtevami po nasprotovanju zmanjševanja v preteklosti težko doseženih sindikalnih pravic na tem področju. Zato je apel sindikata na državni ravni jasen in govori, da sindikalni zaupniki na podjetniški ravni brez dogovora na najvišji ravni z delodajalci ne smejo podpisovati nikakršnih pogodb, dokler to ne bo dogovorjeno na ravni države. Sindikati v podjetjih so v težkem položaju, ker večinoma nimajo informacij o tem, kakšne bodo ekonomske, finančne in proizvodne poteze na državni in podjetniški ravni.

Drage sodelavke in dragi sodelavci, v upanju na čim hitrejši in čim uspešnejši prehod krize voščim vam in vašim najdražjim vesele praznike in srečno novo leto 2009!

Veliko strpnosti in optimizma do 2010

DR. ZLATKO ČUŠ

FOTO: SRDAN MOHORIČ,
IVO ERCEGOVIĆ

Elektroliza C od 9. decembra 2008 obratuje le s 130 elektroliznimi celicami.

Svetovna ekonomska kriza se je močno dotaknila tudi Taluma in s tem elektrolize C. Velikemu upadu povpraševanja po aluminiju je sledil še strm padec cene aluminija na londonski borzi kovin (LME). Uprava Taluma je skupaj z vodji DE na sestanku 24. novembra 2008 sprejela operativni načrt za ublažitev posledic trenutnega stanja na vseh segmentih poslovanja Taluma. Med ukrepi je tudi takojšnje znižanje proizvodnje primarnega aluminija na tehnično možno in ekonomsko racionalno raven.

Tako smo od 26. novembra do 9. decembra trajno izklopili 30 elektroliznih celic, ki jih bomo remontirali v nasled-

njih devetih mesecih. Hkrati smo tudi znižali obratovalni tok na 186 kA. Obnavljamo po tri izklopljene elek-

Dr. Zlatko Čuš zraven izklopljene peči

trolizne celice na mesec in jih pripravljamo na ponovni vklop takoj, ko se bo situacija na trgu aluminija izboljšala. Ne glede na čas izboljšanja tržne situacije pa iz tehničnih razlogov 100-odstotne kapacitete elektrolize C ne moremo doseči pred koncem leta 2009.

Kljub verjetno za Talum najtežjemu letu, ki je pred nami, želim vsem sodelavcem in zaposlenim v tovarni veliko strpnosti in optimizma, kajti napovedi za leto 2010 so že bolj svetle.x

LIVARSKÉ ZLITINE

Občuten padec naročil livarskih zlitin

Marjan Krošl

MARJAN KROŠL

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Dobršen del proizvodnje livarskih zlitin je vezan na kupce iz avtomobilske industrije. Ta je zaradi gospodarske krize povsod po svetu drastično zmanjšala proizvodnjo. Padec naročil tako kreira dogajanje tudi pri nas.

Prvo občutnejše zmanjšanje obsega naročil smo zaznali v oktobru, naročila

za november pa niso več zadoščala za istočasno proizvodnjo na obeh proizvodnih linijah, zato smo litje palic zaustavili in proizvajali le hlebčke. Pa še na tej liniji smo občasno ulivali čisti aluminij, ki ni namenjen za prodajo. Zaradi zmanjšanja obsega del smo delavce, zaposlene za določen čas, prerazporedili v druge DE, kjer so potrebovali dodatne delavce, drugi pa smo pospešeno koristili preostali redni letni dopust.

Tudi danes proizvodnja poteka le na eni liniji. Podobna organiziranost bo verjetno obveljala tudi v začetku naslednjega leta: glede na naročila se bo izmenjavala proizvodnja palic in hlebčkov. Od vrste naročenih zlitin bo odvisna tudi raven pretaljevanja odpadnega sekundarnega aluminija. Kljub ne preveč vzpodbudnim napovedim optimizem ostaja, zato se v dnevih, ki prihajajo, ne dajte motiti ... Sreče, zdravja in uspehov polno 2009!x

Premagali smo redukcije in druge težave, tudi to bomo!

LILIJANA DITRIH,
IVO ERCEGOVIĆ
FOTO: IVO ERCEGOVIĆ

Ob izteku leta smo nekatere zaposlene povprašali po njihovem pogledu na trenutno stanje in pričakovanjih v letu 2009.

Mojca Gorjup, OE Laboratorij
Talum je del zdravega sveta

V tovarni sem od leta 1985. Vse dogajanje občutimo vsi enako, pri tem ni pomembno, kaj in kje delamo. V Talumu nas je na to spomnil že praznik, ko je vse skupaj potekalo bolj skromno in prav je tako. Konkretni ukrepi v delovnih enotah, ki se nanašajo na proizvodnjo in ljudi, nas najbolj nazorno opozarjajo na poslabšanje stanja. Sem pa glede vsega velika optimistka. Zakaj? Zato, ker imamo službo, nismo lačni in imamo še nekaj moralnih in materialnih dobrin, verjamem tudi, da vodstvo pravilno usmerja aktivnosti. Moralne dobrine? To je tisto, kar človek nosi v sebi. Moji starši so se trudili, pošteno delali in me v tem tudi vzgajali. Vem tudi, kako sta se razvijala tovarna, laboratorij ... Iz nič smo postali veliki in sodobni. Za to so delale generacije ljudi in to je tisto, kar nam daje moralno moč. Tega ne moramo kar odvreči, ampak se moremo truditi, da bi tudi zanamci imeli perspektivo. Poglejmo okrog sebe, svet je poln nasilja in zlobe. Nekdo mora ta svet držati skupaj in zdrave osnove za obstoj tudi imamo. Tudi Talum je del zdravega sveta in za leto 2009 si želim samo, da tako ostane.

Silvo Skerbiš, DE Izparilniki:
Želim, da se stanje normalizira

V Talumu sem prišel leta 1985 in ves čas, razen takrat, ko sem bil v vojski, delam pri izparilnikih. Preživljal sem vse vzpone in padce razvoja izparil-

nikov in tudi posledice zaradi težav s prodajo in poslovanjem. Pri nas so bile glede povpraševanja vedno velike razlike v zimskem in poletnem obdobju, zato smo na neki način navajeni in proizvodnjo znamo prilagajati tem razmeram. Škoda, da se je kriza pojavila ravno sedaj, ko imamo novo linijo, lahko bi zelo dobro delali. To nas zelo prizadeva, pogodbeni delavci so že odšli, tudi del delavcev, ki so bili zaposleni za določen čas, je začasno premeščenih v DE Rondelice ali druge enote. Če ni kupca, ni dela. Mi ne moremo delati na zalogo. Kaj nam ostane? Samo to, da zaupamo vodstvu, čeprav lahko rečem, da je zaradi pogostega spreminjanja odločitev zaupanje že nekoliko upadlo. Zavedamo se vpliva trga, toda naše razpoloženje je odvisno od načina dela in od denarja. Zato za leto 2009 želim, da se stanje normalizira in da bi delali kot prej.

Janez Tominc, DE Rondelice
Zmeraj teže bo

V tovarno sem prišel leta 1988 in od začetka delam v livarni. V naši delovni enoti se kriza še ne pozna, vsaj kolikor vidim sam. Vem pa, kaj se dogaja v drugih obratih, in to je hudo. Verjetno druge rešitve ni in vodstvo ima pri tem zvezane roke. To je velik problem za ljudi in podjetje. Če si deset, dvajset in več let opravljal neko delo, ni lahko sprejeti drugega, še bolj tragično je, če ga izgubiš. In pri vsem tem sam nisi nič kriv.

Talum se je dobro razvijal, vendar je treba vedeti, da lahko vedno pride višja sila. Zdaj je našla še nas. V to so nas prisilili drugi, saj je povsod vse raslo, se bohotilo in ljudje nimajo kapitala, da bi vse to kupili. To se bo

dogajalo še bolj pogosto in zmeraj teže bo. Treba se bo navaditi na nove čase in menjave služb. Mislim, da nikoli ne bo več tako varno, kot je bilo v socializmu. Moj oče je začel in končal službo v isti tovarni. Takrat si moral zaposliti delavca ne glede na to, kaj bo s podjetjem, danes delavce štejejo na prste, da jih je čim manj in da je čim večji dobiček. Poglejte, koliko več proizvedemo danes kot pred desetimi ali dvajsetimi leti, pa za isti denar. Moti me, da so plače v državnih službah večje kot v tovarnah.

Reševanje situacije? Dokler smo tukaj, moramo zaupati vodstvu Taluma. Šefi morajo biti poštene in odkriti in nam povedati resnico. Meni je jasno, da bo še več odpuščanja, če bo kriza rasla in bo dolgo trajala. Vendar moramo iti pogumno v novo obdobje. Veliko sreče želim vsem.

Zvonko Juriševič, DE Livarske zlitine

Ne bi nas bilo

V Talumu sem že 26 let, zadnja štiri leta delam kot skladiščnik v livarni. Opravljam vsa dela pri natovarjanju in odpravi vlačilcev z našimi proizvodi in vidim, kaj se dogaja. Največ pošiljamo v Nemčijo, Avstrijo, Italijo, Francijo, Madžarsko in še kam. Ko se je začela kriza, se je transport naših izdelkov zmanjšal. Povprečni dnevni promet je bil od 10 do 15 vlačilcev na dan, zadnje čase pa je padel na 5 do 10. Naš rekord je 38 vlačilcev v enem dnevu. Kot vidite, je dvorišče prazno, pravkar smo natovorili enega za Poljsko. To ne kaže nič dobrega. Po celem svetu je kriza in nič ne moreš, ni prodaje. Zelo žalostno bo, če se bo kriza nadaljevala in se bo ustavljalo tako dobro utečeno delo. Vsi se bojimo za službe. Zaupamo našemu vodji in vodstvu tovarne, da bodo kos tudi tem problemom, ker če ne bi tako skrbeli v preteklosti, bi vse že prej propadlo. Ne bi nas bilo. Vsem želim veliko zdravja v letu 2009.

Robert Rozman, DE Gnetne zlitine

Da bi imeli redne plače in ne bi bilo odpuščanja

Začel sem v elektrolizi B leta 1987. Od leta 1995 delam kot skladiščnik pri drogovich. Pravkar smo natovorili vlačilec, ki bo naših 25 ton drogov odpeljal v Neapelj. Naši izdelki gredo

Mojca Gorjup

Silvo Skerbiš

Janez Tominc

Zvonko Juriševič

Robert Rozman

Daniel Roškar

večinoma v Italijo, nekaj pa tudi v Avstrijo. Pri nas še ni opaziti večjega padca, vem pa, da je drugje dosti hujše.

Mislím, da se je kríza morala pojaviti. Poglejte samo avtomobilsko industrijo. Saj ni možno v neskončnost menjavati avtomobilov, vsako leto nov tip, krediti so napihovali probleme, na drugi strani pa so bili menedžerski dobički preveliki. V Talumu imamo prednost, da imamo tekoči aluminij, kar nam omogoča, da razvijamo proizvodnjo končnih izdelkov. V prihodnosti nam lahko zelo pomaga proizvodnja novih ulitkov. Elektroliza mora delati, potem lahko upamo na boljše. Zaupam tudi vodstvu, ki nas je znalo rešiti iz podobnih kríz. Dokler imamo redne plače in dokler ni odpuščanja delavcev, smo lahko varni in želim, da tako ostane tudi v letu 2009.

Bogdan Mohorko

Daniel Roškar, DE Elektroliza **Potrebujemo tudi srečo**

V Talumu sem prišel leta 1987 v halo A, potem sem delal v elektrolizi C na liniji za čiščenje črpalnih lončev. Delo je zame ostalo enako, ne vem pa, kako bo naprej. Če ostane vsaj polovica peči, je morda mogoče preživeti. Da bi se kaj hujšega zgodilo s halo C, pa ne morem verjeti. Nekoč smo v krízah delali zaloge, država je stala ob strani, danes so drugi časi in drugačni pristopi. Najbolj se moramo sami reševati in verjamem, da bo vodstvo spet našlo prave rešitve. Verjamem, da bo šlo. Potrebujemo pa tudi srečo in pričakujem, da nas bo spremljala v letu 2009.

Smiljan Sitar

Bogdan Mohorko, DE Elektroliza **Brez zadnje elektrolize ne smemo ostati**

Prvo službo v Talumu sem dobil leta 1990 v hali B. Po zaprtju stare hale delam v novi elektrolizi, ki je bolj zahtevna, razmere so boljše, čeprav nas

Dušan Skledar

Radko Hojak

pozimi bolj zebe, poleti pa je tudi zelo vroče. To, da doživljamo izklop peči, ki dobro delajo, ni dobro. Žalostno je gledati to sliko. Zavedam se, da ni drugega izhoda, če ni prodaje. Če ostane le 30 izklopljenih peči, ne bo tako hudo. Brez zadnje elektrolize ne smemo ostati. Kaj naj rečem za naprej? Za ene bo vedno denar, upam da tudi za nas. Zato v novem letu želim, da hala ostane, vsem zaposlenim pa veliko zdravja.

Smiljan Sitar, DE Vzdrževanje

Bili so zlati časi, danes so srebrni

Natanko 20 let delam v Talumu, od tega zadnjih deset let v ključavničarski skupini. Glede trenutnega stanja lahko rečem, da je kríza zelo resna, to pa zato, ker je povsod in ker je preveč vložnega kapitala. Preveč denarja je v podjetjih in ne more izginiti kar čez noč. Zaradi tega menim, da kríza ne bo dolgo trajala. Poleg tega je pomembno, da je politika odvisna od gospodarstva, enako pa tudi gospodarstvo od politike. Tako so vsi prisiljeni sodelovati. Slovenija je zaradi menjave vlade malo zamudila z ukrepi, kar je logično in se bodo že ujeli. Menim tudi, da vodstvo Taluma ve, kaj dela, preračunavajo ceno elektrike, ceno aluminija, prodajo in se temu prilagajajo. Premagali smo redukcije in druge težave, tudi to bomo. Menim, da so bili nekoč zlati časi, danes so srebrni. Za leto 2009 predvidevam, da si bodo nekateri lahko privoščili več, mi delavci pa minimalno, pa še to z varčevanjem. Vsem želim boljše čase.

Danica Majcen, Revital

Pričakujem, da bo bolje

V Talumu oziroma Revitalu sem zaposlena že 35 let, imam še tri leta do upokojitve in želim si, da bi jo dočkala v tem okolju. Plače so majhne, a sem bila vedno skromna, navajena sem živeti z malo denarja. Vem, da je kríza, a pričakujem, da bo drugo leto bolje, saj imamo sposobno vodstvo in upam, da nas bo pripeljalo iz kríze.

Dušan Skledar, Služba za organizacijo

Delajte prave stvari

Ponavadi je december čas, ko se ozremo malo nazaj ter z veseljem in optimizmom snujemo načrte za naprej.

Letos je verjetno malo drugače. Pa ne zato, ker ne bi imeli načrtov za prihodnost, ampak zato, ker jih je težko umestiti v negotovo realnost. Za Talum bo prihodnje leto gotovo eno težjih, saj nas svetovna kríza in negotovost postavljata pred resno preizkušnjo. Tudi zame osebno bo prihodnje leto svojevrstna preizkušnja, saj me v službi čakajo nove obveznosti in ob delu še študij. Čaka nas torej mnogo izzivov in verjamem, da tudi skrite priložnosti. Od nas pa je odvisno, ali jih bomo prepoznali in kako jih bomo izkoristili.

Zato vam, spoštovane sodelavke in sodelavci, v prihodnjem letu želim mnogo priložnosti, obilo optimizma, predvsem pa – delajte prave stvari.

Radko Hojak, Alin

Več dela, manj govorjenja

V letu, ki prihaja, želim prav vsem sodelavcem, da ga preživimo najmanj stresno. Če se bo le dalo. Čim več medsebojnega sodelovanja, iskrenosti in razumevanja, zdravja. Osebno si želim, da bi imel čim manj opravka z ljudmi, ki veliko govorijo in obljublajo, naredijo pa nič.

Brigita Lukman, Finance in računovodstvo

Nova vlada bi morala prisluhniti gospodarstvenikom

V Talumu sem zaposlena 22 let. Življenje moje družine je odvisno od uspešnosti naše tovarne, saj oba z možem preživljava družino s tukaj zasluženima plačama. Želim si, da se kríza, s katero se soočamo v zadnjem času, ne bi poznala na delavskih plačah. Nova vlada bi morala prisluhniti gospodarstvenikom in poiskati primerne rešitve za ohranitev delovnih mest. Moje osebne želje so v prvi vrsti zdravje, sreča, razumevanje, mojima srednješolcema želim čim boljši zaključek letnika, izpolnitev skritih želja pa je žal odvisna od stanja na bančnem računu.

Drago Smolinger, Vargas-Al

Strah zaradi možne izgube službe

Za leto 2009 sem zaskrbljen zaradi svetovne kríze in zato v strahu tudi zaradi možne izgube službe. Želim pa si čim več zdravja, sreče, uspehov na delovnem mestu. X

Danica Majcen

INTERVJU

Pogovarjali smo se z
Viktorjem Dvoršakom

Ne bi obstal, če ne bi znal z ljudmi

IVO ERCEGOVIĆ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Za Stojana Kerblerja so – po njegovem dolgoletnem ukvarjanju s fotografiranjem – dokazali, da je pristal v pesmi. K temu uspehu je največ pripomogel njegov odnos do ljudi, predvsem do Haložanov. Viktor Dvoršak pa je po tridesetih letih dela kot ključavničar v Talumu dobil zlatega metulja zaradi

uspešnih rezultatov, ki so predvsem posledica njegovega odnosa do sodelavcev. V pogovoru nam je zaupal, da ne bi obstal, če ne bi znal z ljudmi. Torej je tudi on stavil na isto umetnost in zmagal. Tega ne omenjam zato, da bi ju primerjal ali poveličeval, želim povedati le, da tam pri vzdrževanju skupinica »šlosarjev« lahko zraste in postane znana v okvirjih Taluma po enakih merilih, kot so Haložani postali znani v širšem okolju. Tisti, ki so jih razumeli, so jim to omogočili. Viktor je svoje delo in delo sodelavcev preveč cenil, da bi to odšlo z njim. Odhaja v pokoj, oni ostajajo. In tako se krog nadaljuje.

Poglejmo najprej tvojo zgodbo pred Talumom.

Rojen sem bil 10. septembra leta 1949 v Stopnem blizu Makol v kmečki družini. Imeli smo manjšo kmetijo, ki smo jo ohranili pri življenju vse do danes in na kateri živim z družino. Osnovno šolo sem obiskoval v Makolah. Nadaljeval sem v poklicni ključavničarski šoli v Slovenski Bistrici. Kot vajenec sem se učil v opekarni v Pragerskem, kjer so mi tudi ponudili delo, tako da sem po končani šoli ostal kar pri njih. Tja sem se vrnil tudi po končanem vojaškem roku.

To je bilo obdobje konec šestdesetih, v začetku sedemdesetih. Ali lahko malo več poveš o delu in možnostih zaposlitve v tistem času?

Vajeniško in mojstrsko delo je bilo zelo cenjeno. Ko so za opekarno nastopili slabši časi, sem se zaposlil v Hidromontaži. To delo je bilo na

»Ne morem si zamisliti, da bi zaprli tako tovarno. Ljudje vodstvu zaupajo, ker vedo, da pelje tovarno v pravo smer, in s te plati ni težav.«

terenu in doletela me je zelo pomembna naloga, gradnja cementarne v Trbovljah. Delo na terenu je bilo kar naporno, delali smo tudi po 12 ur na dan, vendar se je zelo dobro zasluzilo, kar mi je tedaj veliko pomenilo. Pri Hidromontaži sem ostal le dve leti. Hotel sem priti malo bliže domu in sem dobil delo pri Monterju v Poljčanah. Izdelovali in montirali smo stavbno pohištvo. To je bil moj prvi stik z aluminijem. Takrat mi to ni pomenilo nič, danes pa je pomemben spomin. Pri Monterju sem se izkazal tudi kot dober organizator dela. Zanimivo je, da so poznali mojo žilico za vodenje in so mi kmalu zaupali mesto glavnega monterja skupine. Nova ločnica v življenju je bila poroka, in ko sva z ženo dobila otroka, sem se odločil, da končam terensko delo. Tako sem leta 1978 prišel v Talum.

To pa je bistveno drugačna situacija, vse se dogaja v krogu tovarne. Kje si začel?

Prišel sem v delavnice DE Vzdrževanje, ki jih je vodil Viktor Hazabent. Nekaj je moral izvedeti o meni in je rekel, da me je škoda za drugam. Začel sem v ključavničarski skupini, moj prvi neposredni vodja pa je bil Ivan Kampel. Že prvi dan me je vprašal, ali znam variti. Hotel me je preveriti, zato mi je dal variti neko konstrukcijo. Ko sem končal, je rekel: »Zdaj pa smo dobili pravega.« Oba z Viktorjem sta bila prava človeka, z njima je odšla prva generacija Talumovcev.

In sta se z velikimi črkami zapisala v zgodovino vzdrževanja in tovarne. Z vami pa je prihajala nova generacija. Katere so bile osnovne naloge vaše skupine?

Delali smo za celotno tovarno, največ za halo A. Cevi za odvek plinov, vsa mogoča popravila na takratnih strojih, ki so se pogosto kvarili. Izdelovali smo celotne naprave in različne rezervne dele za vse obrate. Bili smo velika skupina, saj je bilo vseh kar 560, dvakrat več kot danes.

Sledili ste potrebam in spremembam tehnologije v obratih. Ali lahko našteješ kakšne posebne dosežke?

Sodelovali smo tudi pri razvojnih nalogah, kar nas je posebej zanimalo. Tako lahko omenim vozilo za doziranje anodne mase za elektrolizo, kar je pomenilo veliko izboljšanje in olajšanje dela. Izdelali smo prvi avtomatski pnevmatski zlagalnik za hlebčke v stari livarni. Pozneje smo izdelali

poskusni sistem vlivanja drogov po novi hot-top tehnologiji po zamisli inženirja Panzalovića, garnituro za litje bram in T-formatov in še bi lahko našteval. Omeniti moram, da je s spremembo tehnologije marsikaj izginilo ali se bistveno spremenilo. Posebna zgodba je projekt modernizacije tovarne.

»/.../ naše delo postaja manj cenjeno in strah me je, da bo počasi zmanjkalo ljudi, ki bodo to lahko prenašali. Družba bo morala upoštevati, da tako ne gre.«

Kaj trenutno delate?

Pred kratkim smo naredili novo garnituro za litje T-formatov, saj vse kaže, da jih bomo zaradi krize spet veliko vivali. Zaradi zmanjševanja proizvodnje delamo nova stikala za izklop peči v elektrolizi, za remonte peči prilagajamo opremo in vse, kar je treba obnoviti ali popraviti. Za proizvodnjo anod obnavljamo os nosilca, za litje

na ozkem traku v DE rondelice delamo novo valjčnico, za katero so načrte naredili naši konstruktorji; osnovno napravo že lahko vidiš v delavnici. Seveda sodelujemo z drugimi skupinami vzdrževalcev, brez katerih ni mogoča končna izvedba.

Koliko k temu prispeva tvoj način vodenja? Vaši sodelavci pravijo, da ste znali vzpostaviti red kot doma v družini.

Imamo le deset delavcev, eden je vulkanizer, ki ga bomo izgubili. Red je bil in so ga se držali. Delo z ljudmi me spremlja celo življenje in mi nekako uspeva, čeprav ne vem prav, od kod mi to. Vem pa, da je treba za delo z ljudmi imeti poseben občutek. Če sodelavcev ne znaš poslušati, ne boš dosegel cilja. Zase lahko rečem, da ne bi obstal, če ne bi znal z ljudmi.

V obrazložitvi za zlati metulj so posebej poudarili tvoj občutek za mlade ključavničarje, ki si jih vzgajal in ki danes pomenijo jedro vzdrževalniških ekip.

Tudi mene so tako vzgajali, že od malega. Pri nas doma je bilo zmeraj treba vztrajno delati, če si hotel preživeti. Učiš se zase, mi je rekel oče. Vsak se mora na svoj način potruditi, da pride do kruha, doktorji, inženirji, magistri in delavci. Vsakogar je treba enako spoštovati, kar se v življenju ne dogaja in zaradi tega nastajajo razlike. Svoje delo ključavničarja sem zmeraj cenil in to prenašam na mlade in vse druge sodelavce, nobene velike znanosti ni treba za to.

Treba pa je več kulture in morale v odnosu do dela in ljudi, kar očitno

ima večina zaposlenih, ki so rasli s tovarno. Ali meniš, da je tudi to – poleg drugega – ustvarilo današnji Talum?

Mislím, da je to najbolj pomembno. Talum je glede odnosov maksimalno urejen. Krivico bi delali, če tega ne bi priznali. Imeli smo srečo, da je Talum ostal v celoti. Menim, da smo vsi zaposleni s svojim odnosom vplivali na vodstvo, da se pošteno obnaša, da ni dovolilo razkroja tovarne. Ni nam vseeno, kaj se dogaja, zato je bilo možno vzpostaviti harmonijo med delavci in vodstvom. Najslabše, kar bi se lahko zgodilo, bi bilo, če bi to pokvarili od znotraj.

Ali je to bolj nevarno kot zunanja kriza, s katero se soočamo?

Oboje je povezano, težko sodim. Vem pa, da kriza ni hec. Moči bo treba še bolj združiti. Saj smo tudi v preteklosti že imeli podobne težave, od prisilne uprave naprej. Če smo preživeli doslej, bomo tudi tokrat. Ne morem si zamisliti, da bi zaprli tako tovarno. Ljudje vodstvu zaupajo, ker vedo, da pelje tovarno v pravo smer, in s te plati ni težav. Prav to je vir moči Taluma.

Zavedamo se, da družbene razmere na splošno niso naklonjene delavstvu, razlike se povečujejo in tudi Talum živi v tem svetu.

Res je, da naše delo postaja manj cenjeno in strah me je, da bo počasi zmanjkalo ljudi, ki bodo to lahko prenašali. Družba bo morala upoštevati, da tako ne gre. Včasih smo delavcu ali mojstru rekli, kapo dol. Poklicna šola je bila na ravni današnje tehnične in še več. Zato ni čudno, da mladina rine v

gimnazije in se ruši vrednostni sistem. Delo rok ni cenjeno, kar ustvarja takšne razlike v družbi.

Treba je priznati, da tudi vašemu poklicu pomagata tehnika in razvoj opreme. Do kod je pri tem delu sploh možno nadomestiti človeka? Sodobna oprema veliko pomeni. Najbolj se to vidi pri avtomatskih strojuščnicah CNC, kjer je potreben zares izobražen kader. Vendar brez klasičnega, ročnega dela ne bo šlo. So dela, na primer varjenje, ki jih ni mogoče v celoti avtomatizirati. Sprememba tehnike vpliva na ljudi, za kar so najbolj dovzetni mlajši, zato je tudi pri nas treba postopoma pomlajevati skupino.

Trideset let neprekinjenega dela v Talumu je torej minilo, Viktor. Počasi...?

Minilo je v hipu. Za vzdrževalce je vsak dan nov in drugačen, ker prihajajo zahteve od povsod. Zdi se mi, kot da bi prišel včeraj. Moram povedati, da so se proizvodne enote vedno znale bolje postaviti zase, vzdrževanje je bilo vedno v ozadju in verjetno bo tako še naprej. Toda brez dobrega vzdrževanja ne bi bilo takšnega Taluma, kot je danes, in tudi to bo še naprej tako.

Januarja odhajaš v pokoj. Kaj pa zdaj?

Zame to ni problem. Vedno imam dovolj dela v hiši, vinogradu, vikendu... Doma imam tudi majhno delavnico, da lahko popravljam različno kmečko opremo zase in sosede. Še vedno imamo osem krav, za kar je zaslužna žena, ker ji je bila to služba. Življenje sva ustvarjala umirjeno in

delovno, zgradila hišo in vikend in zagotovila mirno prihodnost tudi za našo družino. Veš, mnogi moji sošolci so šli v tujino, pa nimajo več. Meni je več pomenilo to, da ostanem s svojimi domačimi. Nikoli nisem hrepenel po bogastvu, to je minljivo. Problem nastane, ko ljudje nimajo meje, zato tudi bolehajo.

O zdravju ne bom spraševal. Prepričan sem, da bo življenjska modrost, ki si jo pridobil in zapustil Talumu, ostala med nami in v tebi. Naj se prenaša naprej, med tvoje vnuke, zborovske tovariše, na zemljo, na trte...

Hvala. Res je moj največji hobi zborovsko petje. Sodelujem v mešanem zboru v Cirkovcah, v zboru v Makolah in v cerkvenem zboru. Letos sem dobil največje priznanje, Gallusovo zlato značko za 35 let zborovskega petja. Vnuka sta druga pesem, še lepša. Tri in sedem let sta stara. To je pravi mali čudež, vse znajo in vse si zapomnijo. Neverjetno, ti povem.x

»Menim, da smo vsi zaposleni s svojim odnosom vplivali na vodstvo, da se pošteno obnaša, da ni dovolilo razkroja tovarne.«

Nove investicije v zaključni fazi

TOMAŽ GODICELJ
FOTO: TOMAŽ GODICELJ

V boju za konkurenčnost in premagovanje ekonomske krize se v DE Rondelice poleg drugega nadejamo tudi pozitivnega vpliva tehnoloških izboljšav, ki jih uvajamo.

Letos bomo proizvedli 18.500 ton rondelic, kar je za 7 odstotkov manj od planirane proizvodnje (20.000 ton). Zmanjševanje povpraševanja in s tem umirjanje trga rondelic sta se pojavila že spomladi. Primerjalni podatki, ki smo jih dobili od združenja ASP (*Aluminium Slug Producers*) – združenje deluje v okviru nemškega združenja za aluminijско industrijo –, kažejo, da tudi drugi evropski proizvajalci rondelic letos beležijo za približno 10 odstotkov manj naročil glede na leto 2007.

Kljub nekoliko zmanjšani proizvodnji pa je za nami dinamično in uspešno leto, še posebej na področju novih investicij in razvoja legiranih rondelic s povišano vsebnostjo mangana.

Od avgusta letos deluje orodjarna na novi lokaciji, ki omogoča boljše razmere za delo za orodjarje in zelo dobre

možnosti za nadaljnji razvoj orodjarstva v Talumu. Konec septembra smo zagnali novo izsekovalno linijo s 160-tonskim izsekovalnim avtomatom Bruderer, kar nam bo v prihodnosti omogočalo izsekovanje debelejših legiranih rondelic za doze. Novembra je bila dokončana gradnja nove proizvodne hale velikosti 1.000 m², kjer pravkar potekajo zaključna montažna dela na novi kontinuirni žarilni peči s hladilnikom (na fotografiji).

Z realizacijo vseh prej navedenih investicij so dane možnosti za nadaljnji razvoj naše DE in za postopno povečevanje proizvodnje rondelic na 24.000 ton letno.

Ob tej priložnosti se želim za prizadevano delo v letošnjem letu zahvaliti sodelavcem iz naše DE, drugim zaposlenim, ki sodelujejo v procesu izdelave rondelic, in vsem nadzornikom, ki so sodelovali pri letošnjih investicijah.

Vsem zaposlenim v Talumu želim srečno, zdravo in uspešno novo leto v upanju, da bi posledice gospodarske krize čim manj občutili. x

Kontinuirna žarilna peč tip Sistem Teknik

Aluminij, številka 12, december 2008

Obletnica okoljevarstvenega dovoljenja in predregistracija kemikalij – REACH

DR. MARKO HOMŠAK
FOTO: SRDAN MOHORIČ

V tem času, točneje 29. 11. 2008, je minila prva obletnica pridobljenega okoljevarstvenega dovoljenja (OVD) za obratovanje naprav, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega, in sicer za obratovanje naprav za izdelavo anod, ki se uporabljajo v elektroliznih pečeh, proizvodnjo aluminija z elektrolitskim postopkom, v livarni sive litine ter za taljenje aluminija v livarnah. Dovoljenje velja do 29. 11. 2017, bo pa s svojimi spremembami in dopolnitvami sledilo nadaljnjemu razvoju družbe na eni strani ali zahtevam Agencije za okolje oziroma MOP na drugi strani. Določene zahteve po spremembi OVD so bile že vložene, precej sprememb je zahtevala tudi okoljska zakonodaja. Poleg tega so vsi obiski inšpekcijskih služb Ministrstva za okolje in prostor s področja okolja in preprečevanja večjih nesreč (Seveso) ter Ministrstva za zdravstvo s področja kemikalij minili brez izdanih odločb oziroma brez ugotovljenih neskladnosti. Bolj obširno preverjanje skladnosti z OVD bo sledilo v začetku leta 2009. »Informacija za javnost«, ki je bila konec meseca novembra objavljena na oglasni deski družbe, je bila izdelana v okviru zahtev spremenjene zakonodaje s področja

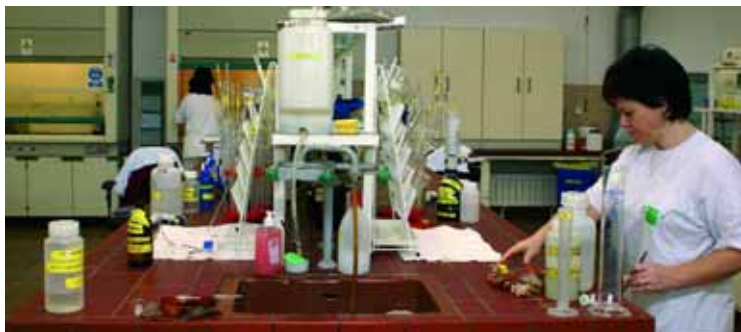
preprečevanja večjih nesreč in zmanjšanja njihovih posledic (Seveso).

Na osnovi kompletne revizije tveganja okoljskih vidikov je bil izdelan osnutek Programa za ravnanje z okoljem št. 8/08, ki vključuje zahteve okoljske zakonodaje do konca leta 2010. Zaradi pričakovanih težjih ekonomskih razmer v letu 2009 bodo projekti izvedeni v pripravljalnih fazah.

Do 1. 12. 2008 je družba Talum predregistrirala kemikalije, tj. tako naše proizvode iz aluminija in aluminijevih zlitin kot druge pomembne kemikalije (surovine), ki jih nujno potrebujemo v tehnoloških procesih. Obdobje do 31. 12. 2010 bo namenjeno registraciji kemikalij, ki jih uvozimo ali damo na trg v EU, v količini, večji od 1000 ton na leto.

Sistem ravnanja z okoljem v skladu s standardom ISO 14001 smo uspešno zagovarjali na kontrolni presoji septembra 2008. Kontrolno presojjo je opravil Bureau Veritas s svojimi presojevalci.

Leto 2008 je bilo torej na okoljskem področju uspešno, stalne izboljšave in sledenje hitrim spremembam pa bodo omogočili biti okoljsko skladen tudi v naslednjih letih. x

Iz laboratorija

Vestno in marljivo do zadnjega delovnega dne

SODELAVCI IZ DE PROMET

FOTO: EDVARD DOBNIK

Marjan Valenko je prišel v Talum leta 1987 s Slovenskih železnic. Začel je delati kot premikač v DE Promet. Takoj je bilo opaziti njegovo zavzetost, strokovnost in delavnost. Dodatno strokovno usposabljanje, samoiniciativnost in izpit za nadpremikača so bili

odločilni za njegovo napredovanje. To je bilo delo nadpremikača ali vodenje del pri premiku. To delo je opravljal do konca svoje delovne dobe novembra letos. Bil je prijeten sodelavec in dober sotovariš. Delo v skupini zahteva sodelovanje, posebej ob slabših

Marjan Valenko

vremenskih razmerah (pozimi mrzlo, sneg in led, poleti pa dež in vročina). Marjan je veliko prispeval s svojimi dolgoletnimi izkušnjami in nesebičnostjo ter seveda pripadnostjo skupini. Zdaj bo lahko v miru obdeloval

vinograd v Preradu in užival zasluženi pokoj. Naj bo to obdobje čim daljše in veselo ob družini in vnukih. Upamo pa, da se bomo še večkrat srečali ob različnih priložnostih in da se ne boš izgovarjal, da nimaš časa.x

Klicali smo jo kar Tončka

ANTONIJA KRAJNC
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Antonija Damiš je z nami od leta 2000, pa je tako, kot da bi bila ves čas. Rojena je bila v Cirkovcah, odraščala je na kmetiji skupaj z dvema sestrama. Kot se na kmetiji spodobi, so otroci že od malega morali kaj postoriti in vsaka je imela svoje delo. Dela so bila lažja, primerna za otroke. Dobre delovne navade segajo v zgodnje otroštvo in Tončka jih je prinesla v Vital.

Po končani osnovni šoli se je vpisala na Gostinsko šolo v Mariboru in se izučila za kuharico. Zaposlila se je v Haloškem biseru kot natakarica v bifeju v Cirkovcah. Poročila se je in ves čas ob delu skrbela za družino. Zamenjala je tudi delovno mesto, delala je v lastni gostilni v Cirkovcah. Ta se je imenovala Bar Tončka in je bila v neposredni bližini cerkve.

Podjetja nastajajo in izginjajo in tako je tudi Tončkin bar čez čas postal le breme in preteklost. Za Tončko se je začelo novo življenjsko obdobje, za-

poslila se je v Vitalu kot pomočnica pri pripravi hrane. Z veseljem je opravljala vsa dela in prispela do upokojitve. Obeta se ji več prostega časa zase in za vnuka. Zaposleni v Vitalu ji želimo obilo sončnih dni in vedrega razpoloženja.

Sreča je bila delati z njo

Zdenka Colnarič. V življenju so nam nekateri ljudje pri srcu, ne da bi vedeli, zakaj. Jaz vem, zakaj imam rada Zdenko. Več kot dve desetletji dela v administraciji podjetja, ureja letovanja zaposlenih v Talumu in dnevno opravi kup različnih opravil. Njeni vsestranskost, dober spomin, iznajdljivost, delavnost in prijaznost so vedno vnašali vedro delovno klimo med sodelavce. Zdenka je vedno in v hipu znala najti potrebne evidence, dokumente. Pri svojem delu je bila v veliki meri samostojna, zanesljiva in – kar je najbolj pomembno – njeni izdelki so bili odlični. Izžarevala je skupinski duh, rada se je zabavala na vseh naših skupnih druženjih in z obilo dobre volje delala tudi zunaj delovnega časa na različnih prireditvah, navadno v strežbi.

Antonija Damiš

Zdenka je bila rojena v Rošpohu pri Mariboru, kjer je odraščala kot edina sestra med tremi bratci. Že v otroštvu se je navadila delati. V družini je imela glavno besedo mama, ki je delala v različnih podjetjih kot delavka. Po končani osnovni šoli je Zdenka pazila otroke, potem se je šolala naprej. Vpisala se je na Gostinsko šolo v Mariboru in se izučila za kuharico. Vajeniško dobo je opravljala v Kidričevem v tedanjem gostinskem podjetju Haloški biser. Nekaj časa je delala na Dunaju v tedanji jugoslovanski ambasadi. Potem se je za kratek čas zaposlila v hotelu Orel v Mariboru. Sledila je zaposlitev v obratu družbene prehrane v Kidričevem. Tako kot je bilo Zdenkino delo podobno dragoceni idrijski čipki, je njena

Zdenka Colnarič

ljubezen do soproga Daniela podobna prelepi reki Soči. Spoznala ga je kot petnajstletno dekle in ga vzljubila brezpogojno in za vedno. Daniel je bil umetniška duša, Zdenkina ljubezen ga je spremljala skozi vse dvige in padce, ki mu jih je namenila usoda. Daniel je bil in ostal njena usoda – *homme fatal*.

Zdenkine ljubezni ne manjka niti njenima dvema otrokoma, pa tudi ne snahi in majhnemu vnuku. Zdenka preprosto zna. Živeti in ljubiti življenje.

Priznam, poslovilna solza se je potopila v nasmešku občutka in spoznanja, da sem imela srečo toliko časa delati z Zdenko.

Vsi skupaj ji želimo veliko nepozabnih trenutkov v družbi njenih najdražjih.x

»Šlosar« odhaja v pokoj

BORIS BLAŽEK
FOTO: MILAN KLAJNŠEK

Leto 2008 se izteka, izteka pa se tudi delovna doba našemu sodelavcu Francu Černenšku iz DE Vzdrževanje. Franc je 20. novembra letos dopolnil 40 let delovne dobe, in to vse v Talumu!

Preden nadaljujem, naj razložim Francov vzdevek Šlosar (ključavničar), po katerem ga tudi vsi dobro poznamo, malokdo pa ve, zakaj. Franc je namreč po poklicu električar in ne ključavničar, ta vzdevek pa mu je ostal od dedka, ki je imel doma »šlosarijo«.

Franc se je v takratnem TGA-ju zaposlil davnega 6. februarja 1970 kot elektromehaničar. V vseh teh letih je bil

na raznih delovnih mestih: v elektromehanični delavnici, v skupini za avtomatiko, v žerjavni skupini, bil je skupinovodja v polnilnici akumulatorjev in vodja izmene v skupini dežurnih električarjev. Med delom se je tudi dodatno izobraževal na delovodski šoli v Mariboru. Leta 1987 je bil vključen v projekt MPPAI, nato pa zaradi znanja, izkušenj in sposobnosti za vodenje izbran za vodjo skupine za elektrovzdrževanje elektroliz. Na tem delovnem mestu bo tudi sklenil delovno pot.

Franc je tudi muzikant. Igral in deloval je v pihalni godbi Taluma, kjer je bil

Franc Černenšek

šest let tudi predsednik. Poleg rednega dela je kot strokovnjak na svojem področju na napravah izvedel veliko koristnih izboljšav, svoje znanje in izkušnje pa je z veseljem prenašal na mlajše sodelavce, zato je med njimi cenjen, pri nadrejenih pa vreden zaupanja. Pogosto je opozarjal na napake, odkrito in neposredno, kar so mu nekateri šteli v slabo, vendar on spoštuje poštenost in ljudi dobre volje. Prav zato in zaradi vedrine, humorja in

optimizma je še posebej priljubljen pri sodelavcih in prijateljih, zato ga bomo resnično pogrešali.

Sicer pa Franc odhaja samo v zasluženi pokoj in vemo, da nas bo še vabil v svoje »orlovo gnezdo« v Halozah, kjer bo odslej mirno užival med vinogradi in prijatelji.

Franc, hvala ti za vse, naj ti še naprej služita zdravje in dobra volja! Tem željam se pridružujejo vsi sodelavci in prijatelji.x

Vedno nasmejanega obraza

SILVO ZAJC
FOTO: SILVO ZAJC

V začetku januarja 2009 odhaja v zasluženi pokoj sodelavec Dušan Gojkovič iz DE Livarske zlitine.

Dušan se je po nekaj letih, ki jih je preživel v tujini, leta 1974 zaposlil v takratnem TGA-ju, najprej v »stari« livarni, kjer je v štiriizmenskem delovniku posluževal indukcijske peči. Po poškodbi noge je bil premeščen v priročno skladišče »stare« livarne, nato v livarno 2 na ozki trak, od koder je bil premeščen v prodajno skladišče proizvodov.

Dušan bo svojo delovno pot končal na delovnem mestu skladiščnika proizvo-

Dušan Gojkovič

dov v DE Livarske zlitine, kjer je vse do zadnjega dne svoje delo opravljal vestno in pošteno. Sodelavci in šoferji kamionov se ga spominjamo kot človeka z veliko dobre volje in vedno nasmejanega obraza.

Da so dobri in pošteni medčloveški odnosi ključ do homogene delovne skupine, pričajo izjave njegovih ožjih sodelavcev:

Marjan: Najino skupno delo ni trajalo preveč dolgo, vendar je bilo zanimivo

in poučno. Želim ti, da bi zdrav še dolgo užival v zaslužnem pokoju.

Zvonko: Rad sem bil v družbi s teboj, saj si mi vedno znal svetovati. Prav iz srca ti želim, da se dobro odpočiješ.

Davorin: V spominu mi ostajaš kot dober in zvest sodelavec. Želim ti mnogo zdravja in da dolgo uživaš v pokoju.

Željam se pridružujemo vsi sodelavci iz DE Livarske zlitine.x

V »penzijo« odhaja Stanko Horvat

MAG. MIHAEL HAMERŠAK
FOTO: SRDAN MOHORIC

Stanko Horvat

Verjamemo, da ni zaposlenega v Talumu, ki ne bi poznal našega Stanka. Njegov zaščitni znak sta že od nekdaj

kolo in vzdrževalniški modri delovni plašč. V septembrski številki Aluminija je bil objavljen obsežen intervju s

Stankom, tako da bi bila podrobna predstavitev odveč.

Vendar pa je treba poudariti, da se je v takratnem TGA-ju zaposlil že daljnega leta 1967 kot elektrotehnik. Z izjemno željo, znati več, se je ob delu izobraževal vse do univerzitetnega diplomiranega inženirja elektotehnike. Opravljal je dela električarja, vodje različnih skupin in po končanju 1. faze projekta MPPAI postal vodja DE Vzdrževanje, ki jo je uspešno vodil do konca leta 2007. Bil je eden od ključnih kadrov pri projektih posodobitve proizvodnje primarnega aluminija in livarn. Po modernizaciji in opustitvi proizvodnje metalurške glinice je bila pod njegovim vodstvom izvedena obsežna reorganizacija, katere cilj je bil »dvigniti« vzdrževanje na višjo raven, saj so bile nove proizvodne naprave zelo avtomatizirane. Usvojiti je bilo treba nova znanja, in to od vzdrževanja PLC-jev do hidravlike, pnevmatike ter vzdrževanja tehnoloških vozil. Stanku je uspelo ustvariti tim motiviranih in zelo usposobljenih sodelavcev, ki so vedno zagotovili dovolj visoko razpoložljivost proizvodnih naprav, potrebnih za realizacijo vseh naročil s stroški, ki

jih je trg priznaval. Verjetno ni treba poudarjati, da je Stanko med najbolj zaslužnimi, da je storitev vzdrževanja v Talumu danes strokovno na izjemno visoki ravni ter hkrati sposobna hitro se odzvati na najrazličnejše potrebe proizvodnje.

Ker mu v življenju ni bilo nič podarjenega, je navajen trdega dela. Tudi to dejstvo ga je osebnostno izoblikovalo v takšnega, kot ga poznamo: skromnega, preprostega, delovnega, komunikativnega in razumevajočega človeka. Pri svojem delu je znal vedno najti tudi čas za sodelavce in nam dati kakšen moder nasvet tako iz poklicnega kakor tudi osebnega življenja. Vedno je zelo rad pomagal.

Stanko, vemo, da boste tudi po upokojitvi z mislimi še vedno z vzdrževanjem in Talumom. Verjamemo, da boste sedaj našli tudi več časa za kakšen hobi, ki bo po vsej verjetnosti tako ali drugače povezan s tehniko, ki ste ji bili predani celotno poklicno pot. Predvsem pa vam sodelavci iz DE Vzdrževanje še naprej želimo trdnega zdravlja.x

SINDIKAT

Tradicionalni obisk upokojencev Taluma v Domu upokojencev Ptuj

MILAN FAJT
FOTO: DEJAN LEVANIČ

V četrtek, 27. novembra 2008, smo obiskali naše upokojence, ki živijo v Domu upokojencev na Ptuj. Največ zaslug za obisk ima naš nekdanji sodelavec, danes pa na vseh področjih dejaven stanovalec ptujskega doma upokojencev Milan Mojzer, ki zelo dobro skriva svojo prihajajočo štiriindevetdeseto jesen.

Po uvodnem pozdravu Milana Mojzerja je besedo dobil predsednik Skei, Konference sindikatov Kidričevo, ki je izrazil veliko zadovoljstvo ob obisku nekdanjih sodelavcev. Povedal je, da se tovrstnih obiskov zelo rad udele-

žuje. V nadaljevanju je v nekaj stavkih predstavil aktualne novosti v Talumu, ki jih je strnil v trenutno najbolj pereč problem, imenovan finančna kriza, ki je povzročila recesijo. Povedal je tudi, da se z enakim problemom srečuje ves svet in da mi ne moremo biti izjema. Največji problem je upad naročil in zato zelo slaba prodaja naših proizvodov, kar v končni fazi pomeni slabši finančni rezultat. Upa, da bomo tudi tokrat složno premagali vse težave in po koncu krize, ki jo nekateri merijo v mesecih, nekateri pa celo v letih, v ne

Talumovi upokojenci v ptujskem domu

bistveno manjšem številu nadaljevali z našimi uspehi.

Tudi tokrat so predvsem stanovalci Doma upokoencev govorili o sebi in svojih občutkih. Srečanje smo nadaljevali v sproščenem prijateljskem obujanju spominov ob skromni zakuski in ob kozarčku vina. Naše nekdanje

sodelavce je zanimalo ogromno stvari: od tehnološkega napredka, urejenosti okolja in delovnih razmer, do trenutne politične situacije, pa tudi vprašanja na temo plač in medsebojnih odnosov so se pojavila. Povedali so mnogo zanimivih reči iz svoje bogate preteklosti, ki jih je združevala s tovarno.

Veselili so se dejstva, da jih aktivni delavci njihove nekdanje tovarne niso pozabili. Tudi skromnega darila so bili veseli.

V večernih urah smo z Mojzerjem in Vrežetom obiskali še sodelavce, ki jih je bolezen priklenila na postelje.

Na koncu se je Milan Mojzer poslovil

z besedami: »Upravi in sindikatu Taluma se zahvaljujem za pozornost, ki so jo izkazali nam, nekdanjim sodelavcem. Kolektivu želim v prihodnje veliko delovnih uspehov, ob bližajočih praznikih pa vsem veliko zdravja in sreče.«**X**

SREČANJE UPOKOJENCEV

Lahko čutite z nami

IVO ERCEGOVIĆ

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Ob tovarniškem prazniku smo tako kot vsako leto povabili vse naše upokoence na tradicionalno srečanje. Odzvali so se v velikem številu. Kljub kriznemu času je bilo vzdušje svečano in upokoenci so v sproščenem pogovoru obujali spomine s svojimi nekdanjimi sodelavci in z zaposlenimi. Vse skupaj je nagovoril predsednik

Uprave Taluma mag. Danilo Toplek, ki je ob tej priliki povedal:

»V Talumu smo uspešno izvajali svoje proizvodne in razvojne načrte, ki so se zaradi nastale situacije spremenili tako kot povsod drugje. Najpomembneje je, kako to krizo preživeti. Prihajamo kot zdravo podjetje, brez kreditov na

prodajnem in nabavnem področju. Marsikje se bo treba omejevati. Vse, kar je vezano na aluminijско industrijo, je v krizi, nekateri na robu bankrota. Kdo bo preživel? Tisti, ki so krizo dočakali zdravi, in tisti, ki bodo znali pravilno ukrepati. Ne bomo zapravili tega, kar ste ustvarjali tudi vi. To ni prvič; bilo je kar nekaj kriz, ki smo jih

preživeli in bili potem močnejši. Prepričan sem, da bo tudi tokrat tako, da bomo potem še boljši. Uživate, ne morete nam dosti pomagati, lahko pa čutite z nami.«**X**

Srečanje upokoencev

Zdenka

DANICA HRNČIČ

FOTO: SRDAN MOHORIČ

»Pohvalno je, da so prostori za počitnikovanje v Nerezinah in Červarju dobro vzdrževani, kar omogoča zaposlenim kakovostno preživljanje dopusta /.../«

Tokratno pisanje je drugačno, kot ste ga bralci Aluminija v tej rubriki vajeni. Se spomnite svojega dopusta v Talumovih počitniških kapacitetah? Čakanja na odgovor, ali je bila prijava ugodno rešena? Za vse te informacije in vso potrebno organizacijo je skrbela oseba, ki je alfa in omega tega področja.

Vsi, ki smo že kdaj letovali, vemo, da govorim o Zdenki Colnarič, ki to delo opravlja že okrog 20 let. In vem, da skoraj ni zaposlenega, ki bi ne poznal Zdenke.

Talum že dolga leta razpolaga s počitniškimi kapacitetami in s tem omogoča zaposlenim dopustovanje v Nerezinah, Červarju in na Treh kraljih. Žal je dom v Crikvenici zaradi znanih dejstev zaprt. Pohvalno je, da so prostori za počitnikovanje v Nerezinah in Červarju dobro vzdrževani, kar omogoča zaposlenim kakovostno preživljanje dopusta, letošnje poletje pa so bili v celoti prenovljeni tudi apartmaji na Treh kraljih.

Skrb za upravljanje s Talumovimi počitniškimi kapacitetami je že dolga leta zaupana zaposlenim v Vitalu. Septembra sem postala njihova sodelavka in Zdenka se je tedaj ravno ukvarjala s poročili in statistiko poletne sezone in pripravami na zimo. Vse to je pritegnilo mojo pozornost in odločila sem se, da vsaj malo predstavim delo, ki je potrebno za uspešno organizacijo počitniške dejavnosti.

Zdenka je začela odpirati fascikle, kjer ima skrbno shranjeno vso dokumentacijo o razpisih, vse prijavnice, izpise o odobritvi letovanj, napotnicah, poročilih, obračunih ...

In začela je razlagati: »Najprej je treba pripraviti razpis terminov, ki jih potrdi Uprava. Sledi objava v Novicah in Aluminiju, zbiranje vseh prijavljenih do določenega roka, ki jih vnesem v računalniški program. Na podlagi izpisov naredim razporeditve odobrenih prijav po bungalovih in sobah. Sledi obveščanje o odobritvah, obračuni, napotnice... Glede na število prijavnice imam dosti več dela s poletno počitniško sezono kot pa zimsko.« Omeni, da upa, da bo letos večje zanimanje za Tri kralje glede na to, da so prenovljeni.

»Veš, dosti lažje je zadnja leta, saj ni več toliko ročne evidence in preračunavanja, kolikokrat je že kdo letoval, usklajevanje terminov letovanja, kar je zahtevalo veliko časa in točnosti podatkov. Velikokrat sem si te velike »plahte« odnesla tudi domov in pozno v noč v kuhinji izpisovala podatke in preverjala njihovo točnost. Leta 2003 so v Službi za informatiko izdelali program, ki na podlagi vseh vnesenih prijav »izračuna« prioriteto listo zaposlenih, ki so se prijavi za letovanje.« Med pogovorom omeni, da je bilo takrat, ko je bilo še možno letovati v domu v Crikvenici, omogočeno letovanje v počitniških kapacitetah vsem, ki so se prijavi na razpis. To so bili lepi časi, vsi so bili zadovoljni in le redki so se takrat odločali za letovanje v Nerezinah in Červarju. Takrat so bili organizirani redni avtobusni prevozi, ki so zaposlene vozili na letovanje v Crikvenico.

Sedanje razpoložljive kapacitete žal niso dovolj za vse zaposlene, ki se zanimajo zanje, tako da je nemogoče

vsem ugoditi. Prav zato ima z zaposlenimi, ki jim ni bilo odobreno letovanje v Talumovih počitniških kapacitetah, nekaj slabih izkušenj. Marsikatera grda beseda je letela nanjo. Zato je bila toliko bolj vesela letošnjega izpisa za zimsko počitniško sezono, saj je bilo vsem prijavljenim skladno s Pravilnikom o koriščenju počitniških kapacitet odobreno letovanje.

V grobem sem opisala delo, ki je potrebno za uspešno organizacijo počitniške dejavnosti. Vem, da Zdenka opravlja še mnoga druga dela, ki jih nisem zajela in pri katerih pridejo v ospredje njene organizacijske sposobnosti.

V času, ko sva sodelavki, me je navdušila s svojo pozitivno energijo, optimizmom, zanesljivostjo, marljivostjo, skromnostjo in še bi lahko naštevala. In takšna, kot je v službi, je tudi doma: skrbna mama, babica, sestra, odlična kuharica.

Zdenka se bo ob koncu leta upokojila in svoje delo je skrbno predala svoji naslednici Duški. In še nekaj, Zdenka: upam, da boš imela zdaj kaj več časa in boš lahko dopustovala v naših počitniških kapacitetah.x

»Glede na število prijavnice imam dosti več dela s poletno počitniško sezono kot pa zimsko /.../«

KADRI

Zaposlitveni karierni sejem

TANJA MADJAR

Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani je 26. in 27. novembra 2008 potekal tradicionalni zaposlitveni sejem Kariera '08, ki ga je organiziralo MojeDelo.com. Na sejmu smo iz Taluma sodelovali Gregor Cvetko, Gregor Zečević in jaz.

Aluminij, številka 12, december 2008

V dveh dneh je sejem obiskalo okrog 14.000 obiskovalcev, ki so iskali nove karierne priložnosti, si pridobivali nova znanja za razvoj kariere ali le iz radovednosti prišli pogledat, »kaj je novega na trgu dela«. Predstavilo se je okrog 100 različnih podjetij in javnih zavodov. Podjetja so ponudila informacije o svoji dejavnosti in potrebah po novih sodelavcih oziroma izobrazbenem profilu zaposlenih. Javni zavodi pa so predstavljali svoje storitve, ki iskalcem zaposlitve olajšajo pot v novo zaposlitev. Organizatorji prireditve so celo poskrbeli, da se je nekaj brezposelnih oseb iz oddaljenih območij brezplačno pripeljalo v Ljubljano. Prdstavniki Taluma smo bili pozitivno presenečeni nad obiskom na sejmu in

tudi nad zanimanjem za dejavnost našega podjetja. Ljudi so seveda najbolj zanimale zaposlitvene možnosti. Med zainteresirani je bilo veliko študentov, ki bodo v kratkem končali študij in že iščejo svojo prvo priložnost. Največ iskalcev je imelo dokončano višjo, visoko ali univerzitetno izobrazbo strojne, metalurške ali ekonomske smeri. Veliko manj je bilo iskalcev, ki bi se zanimali za proizvodna dela in imajo torej dokončano IV. stopnjo izobrazbe ali manj.

Karierni sejem je dobra priložnost za osebno spoznavanje delodajalcev in njihovih zaposlitvenih potreb, za predstavitev svojih talentov, za pridobivanje informacij o novostih na trgu dela in navsezadnje tudi za iskanje novih idej o možnostih zaposlitve.**x**

Gregor in Tanja

Vidino pismo

VIDA DETIČEK

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Tako kot vsako leto je tudi letos prispelo pismo iz Kidričevega, povabilo Taluma na srečanje upokojencev 20. novembra 2008 v restavraciji Pan. Vedno se rada odzovem temu povabilu in se udeležim srečanja s kolegicami in kolegi, ki smo dolgo skupaj službovali v Talumu. Redno tudi prejmem časopis Aluminij, iz katerega izvemo o projektih, o rezultatih poslovanja, o skrbi za čisto okolje, o velikih uspehih modernizacije obratovanja Taluma, kar nas še posebej veseli. Prijetno me je presenetil članek o nizki porabi električne energije v DE Elektrolize, in sicer o najmanjši porabi električne energije na svetu na eno tona proizvedenega aluminija. To je izreden uspeh proizvodnje in modernizacije elektrolize. Dandanes Talum tudi ni več onesnaževalec okolja, kot je bil pred modernizacijo. Spominjam se, da so saje in prah kar plavali v zraku po naselju, kadar je pihal močan veter. Posebej mi je ostalo v spominu, da če sem imela odprto okno v shrambi, je bilo mleko pokrito s sajami.

Nedavno pa me je zelo presenetil članek v časniku Večer in potem tudi v Aluminiju, da bi nadzorni svet Taluma razrešil predsednika uprave, mag. Danila Topleka, ki že polnih 24 let uspešno vodi tovarno. To se vendar na srečo ni zgodilo, kar nas je vse nekdanje in nedvomno tudi sedanje sodelavce zelo razveselilo. Tako kot pred leti je tudi danes za Talum znana velika naklonjenost in pripadnost delavcev tovarni, kar omogoča premagovanje vseh težav. To dejstvo pa je nedvomno botrovalo uspehom tovarne, tako v preteklem obdobju kot tudi sedaj. Posebej pa je v preteklih petih letih tovarna dosegla velik razvojni uspeh, saj so se zmanjšale emisije prahu in plinov za več kot 80 odstotkov, poraba električne energije za več kot 30 odstotkov ter poraba vode kar za petkrat.

Nas upokojence še posebej veseli razvoj predelave odpadnega aluminija, s čimer je poskrbljeno za predelavo odpadkov iz aluminija, za proizvodnjo aluminija ter za varčevanje z energen-

Vida Detiček (v sredini)

Upokojenci Taluma

ti, kar je dokaz, da se je Talum razvil v eno najmodernejših tovarn aluminija. Še naprej želim nadaljnji razvoj in

uspešno poslovanje naše tovarne. Pozdrav vsem od vaše upokojenke iz Maribora.x

Zahvala

Po hudi poškodbi se je v 61. letu od nas poslovil oče in brat

Anton Kmetec

iz Slovenje vasi,
upokojenec Taluma.

Posebna zahvala velja nekdanjim sodelavcem, prijateljem in znancem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Hvala tudi za izrečena sožalja, darovano cvetje in sveče ter sindikatu Taluma za odigrano Tišino.

Hvala vsem!
Njegovi najbližji

Opravičilo

Opravičujemo se Jožici Korez, ker smo jo med letošnjimi nagrajenci za trideset let dela v Talumu napačno poimenovali.

Uredništvo

Svet je izvedel, da je pristal v pesmi

IVO ERCEGOVIĆ

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Veliko zanimanja in še več odzivov je prinesel umetniški dokumentarni film o ustvarjanju Stojana Kerblerja z zgovornim naslovom Svet ni vedel, da je pristal v pesmi. Tudi doslej je bil Stojan deležen velike pozornosti, toda snemanje filma je nekaj izjemnega, morda vrhunec neke kariere. To še zlasti velja za širše občinstvo in za tisti svet, ki v filmu vidi boga. Celotna ekipa, ki je ustvarila ta film, je doživela izjemne pohvale za inventivnost in kakovost, saj so sodelovali uveljavljeni strokovnjaki s producentko na čelu, mlado Ptujčanko Alenko Slavinec.

Tako kot vedno ob takih dogodkih se postavlja vprašanje, kaj umetniška fotografija sploh je. V tem primeru še posebej, ker se sooča z novo filmsko tehniko. »Vsaka fotografija na žalost ne more biti umetniška, četudi je

vrhunska ... Potrebuje dodano vrednost, nekaj, kar intrigrira,« nas pouči uveljavljeni fotograf Tomo Jeseničnik. Če je sporočilnost fotografije tista dodana vrednost, ki jo naredi umetniško, torej nesmrtno, potem lahko rečemo, da Stojanove fotografije ne bodo pozabljene. Poleg tega si je vedno želel, da bi bile njegove slike dostopne vsem, in prav film je medij, ki to omogoča.

Zdaj je film pred nami. Poleg fotografij je razgalil tudi njegovo osebno življenje, zato nas zanima, kako ga je doživel: »Film je dober. Ljudje z mojih fotografij so prikazani s filmskim jezikom, kar pomeni, da so ves čas v gibanju. Ujeti so v pravi umetniški obliki in zelo mehko. Film jim ni nič odvzel, s tem je njihova podoba celo nadgrajena. Tudi okolje, v katerem so te fotografije nastajale, je prikazano lepo, na nevsiljiv

Ekipa, ki je izdelala film

Alenka Slavinec, Stojan Kerbler

način, sicer v današnji podobi.« Stojan je torej tudi po tem uspehu ostal enak. Sebe ne postavlja v ospredje, zanj so pomembnejši »njegovi ljudje« s črno-belih fotografij, ki so na njegovo veliko veselje nekaj pridobili. Znani umetniški kritik Uroš Smasek je šel še dlje in meni, da so Kerblerjeve črno-bele fotografije »premagale« film.

Za mnenje sem vprašal tudi druge in splošno prepričanje je, da je narejeno veliko delo, delo, ki bo širnemu svetu pokazalo, da je Stojan Kerbler zares pristal v pesmi, v poeziji, ki je večna. Kmalu po novoletnih praznikih bo film predvidoma na sporedu v kinu in na televiziji.^x

Mnenji o filmu

ANDREJA SREČKOVIČ

Svet ni vedel, da bo pristal v pesmi ... Kaj bom videla v filmu s tako čutnim naslovom? Kako se bodo Kerblerjeve fotografije prepletale z gibljivo sliko filma? Kako ga bo predstavila snemalna ekipa?

Stojanu Kerblerju je bil podarjen lep film, ki nezmotljivo kaže njegovo veličino in moč njegove črno-bele fotografije nekoč in danes.

ANDREJ BOŽIČ, SLIKAR

Njegova deklica nekoč in dekle danes ...

Njegov Sam nekoč in vedno ...

Njegova dvorišča danes, tako skrivnostna in zapuščena, da se moraš vprašati, kakšna so bila nekoč. In nato v filmu vidiš, da so živa, pisana, obsijana s soncem, krasna ... Le zob časa jim je zadal globoke rane, ki nam jih nevsiljivo kaže njegova fotografija ...^x

»Film moram pogledati še enkrat. To, kar sem videl, mi je zelo všeč, posebej se to nanaša na dokumentarni del filma. Del, v katerem se vključujejo žive slike, torej igrani kadri, pa me malo zmoti, rekel bi, da niso na enaki ravni kot prikaz črno-belega Stojanovega sveta.«^x

Najboljše fotografije tega meseca

Ptuj po nevihti. Foto: Miran Jeza.

Pariz. Foto: Danica Hrnčič.

Utrinki iz Istre. Foto: Lidija Kosi.

Dež. Foto: Lilijana Ditrh.

Prihodnost je (ni) ženskega spola

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

»Naša družba bo popolna šele takrat, ko bo moški svet toliko dozorel, da bo sprejel žensko kot enakovredno, in ko bodo ženske toliko dozorele, da bodo sebe lahko dojele kot enakopravne ...«

Razvitost družbe se ne meri samo po tehnološkem napredku. Veliko pomembnejši je napredek misli, ideologije in dojemanja sveta. Žal se tega napredka ne da povsem izmeriti. Ideologija in miselnost pa nista omejeni samo na dojetanje sveta kot takšnega, pomembno je tudi dojetanje spola in njegove vloge v družbi.

Seveda bo moški svet preziral moje misli ali jih poskušal ignorirati s preprosto razlago, da je naša družba že zabrisala vedno bolečo mejo med spoloma. A ženske smo tiste, ki jo vedno znova začutimo, prestopimo in obžalujemo. Sodobni svet je žal še vedno mačističen, kar pomeni, da je v osnovi narejen po moški meri. In to osnovo, ki je globoko zakoreninjena v miselnosti obeh spolov, je težko izkoreniniti. Potreben je čas, da družba sprejme dejstvo, da je samo *enakovrednost lahko recept za popolnost*.

Moški je bil od nekdaj otrok Marsa, ognjevit lovec, močan, zaščitniški, bojevit, ponosen in razumsko premišljen. Mars je sinonim za vojno in tehnološki napredek. Ženska je njegova zrcalna slika, saj z nežnostjo, diplomacijo, čutnostjo in čustvi spreminja razumevanje in dojetanje sveta. Lah-

ko bi rekla, da je ustvarjena zato, da nekoliko omili ostre robove sveta. In če družba ni v ravnovesju in se tehtnica nagne na stran vojn, bojevitosti in

razumskega, potem takšni družbi nekaj manjka. Gre za povsem preprosto logiko, da svet potrebuje ravnovesje, da lahko obstaja takšen, kot je bil

»Časa ne moremo spremeniti, lahko pa spremenimo dojetanje le-tega.«

ustvarjen že v osnovi. V naravi je vse v ravnovesju in tvori popolno harmonijo, le človek je tisti, ki si domišlja, da lahko prelisiči to naravno zakonitost. Sodobna družba je že zdavnaj prerasla mit večnega lovca, ki nahrani svojo družino, in mit moči, ki se meri v obsegu mišične mase in pogumu. Sodobnost potrebuje še drugačno merjenje moči. Potrebuje ostrino misli, čustva, ki diplomatsko gladijo spore, potrebuje občutke in sočutje za odpuščanje ...

Ne iščimo problema v drugačnosti. Ustvarjeni smo bili za drugačnost. Morda se nikoli ne bomo v celoti razumeli. Ženski svet bo za moškega vedno nekoliko divji, neznan planet, ki ga nikoli ne bo mogoče raziskati do popolnosti, kaj šele razumeti in dojeti. In ženska ne bo nikoli do popolnosti razumela moškega razumskega sveta. Napredek našega dojetanja ni v razumevanju, temveč v sprejemanju in spoštovanju naše drugačnosti. Svet ni moškega spola in prihodnost ni ženskega spola. V dimenziji časa beseda spol izgubi svojo težo. Pomembna je naša drugačnost, ki tvori popolnost, in samo popolnost lahko ustvari svet po meri človeka. *Ne imenuje se Venera. Ne imenuje se Mars. Skupaj živimo na planetu ZEMLJA.x*

Srečanja ob tovarniškem prazniku

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Anin Talum

IVO ERCEGOVIĆ

Ob dnevu odprtih vrat Taluma je Ana Gabrovšek, učenka 4. b razreda z Vrhnike, s sorodniki iz Maribora obiskala tovarno. Ko se je vrnila domov, je narisala svoje vtise. Anina risba je nastala samoiniciativno v igrivi otroški domišljiji, ki tudi nam odpira drugačen pogled, svečan in prazničen. Vprašamo se lahko, kje je Ana vse to videla, te barve, simbole, ki smo jih mi morda spregledali. Otroški svet je čist, zato moramo verjeti, da je tudi Anin Talum resničen.

Sodelavkam in sodelavcem Taluma ter hčerinskih družb želimo vesele božične praznike in srečno novo leto.

Uredništvo

SLOVARČEK: ROOSA – AMERIŠKI ASTRONAVT (STUART, 1933), ARNAR – ISLANDSKO MOŠKO IME, GRLAVA – KRAJ NA MURSKEM POLJU, REGER – NEMŠKI SKLADATELJ (MAX, 1873-1916), ERRANI – ITALIJANSKA TENIŠKA IGRALKA (SARA, 1987), INDRA – INDIJSKI BOG NEBA, SKARN – KONTAKTNA METAMORFNA KAMNINA, VAVA – BRAZILSKI NOGOMETAŠ.

				SESTAVIL: JANKO ŠEGULA 2008	GOSTIJA, SVATOVANJE	VZKLIK NA BIKO- BORBAH	HRIB NAD SREDNJIM DOLICEM PRI MISLINJI (686m)	ISLANDSKO MOŠKO IME	SLOVENSKI OLIMPIONIK (STUKELJ)	AKTINIJ					
				PALAČA V LHASI V TIBETU											
				PRIPADNIK ILIRSKEGA GIBANJA											
				RELA- KSACIJA											
											ODGO- REVANJE				
TALUM	NEZNANI LETEČI PREDMET				KONTAKTNA META- MORFNA KAMNINA	TIP KOREJ- SKEGA AVTA DAEWOO							LJUBLJANA	AMERIŠKO IZSTRE- LIŠE VESOLJSKIH RAKET (FLORIDA)	ŠVEDSKO IME JEZERA INARI
	DUHOVNIK, ŽUPNIK					TANTAL									
SLOVENSKI SKLADATELJ (ANTON, 1837-1926) GORENJSKI SLAVČEK									SMUČKE (POG.)						
									UČENJE						
ODPRT AVTOBUS ZA KROŽNE TURISTIČNE VOZNJE								HRVAŠKI OTOK							
								ŠPEKULA- TIVNI DOBIČEK							
AMERIŠKI ASTRONAVT (STUART, 1933)						HRVAŠKI SKLADATELJ (GOTOVAC)							PROAKTINIJ		
						SLOVENSKI SLIKAR (IZIDOR)							KRAJ NA MURSKEM POLJU		
TALUM	ŠKILAVEC, ŠKILEŽ	GANŠKI POLITIK (KOFI), TUDI ANAN	TRMO- GLAVEC						NEMŠKI SKLADATELJ (MAX, 1873- 1916)						
			ZGODNJI DEL DNEVA						ČENČA						
SLOVENSKA IGRALKA (MIRJANA, 1972)													KRVNA ČRPALKA		
													POD		
NORVEŠKI PISATELJ HAMSUN					MESTO V UKRAJINI								KONEC POLOTOKA		PREBIVALCI ODISEJEVE DOMOVINE
					MANJŠA JADRNICA Z VEČ JAMBORI										
CELO ŠTEVILO									IT. TENIŠKA IGRALKA (SARA, 1987)						
									ZNAK ZA ENAKOST						
LIČINKA						100 W									
						GLAVNO MESTO ALŽIRIJE									
ANGLEŠKI GLASBENIK (BRIAN)					LANTAN			NATRIJ					NEKDANJI BRAZ- NOG- METAŠ		
					JANKO BOHAK			SUNKOVIT, GLASEN IZDIH ZRAKA					ČILSKI TENISAČ (MARCELO)		
											RADIJ		EVA ČERNE		
											INDIJSKI BOG NEBA		DRAGO ČUDEN		
					PREBIVALEC TIHABOJA KRAJA PRI MIRNI NA DOLENJ- SKEM						AMERIŠKA IGRALKA (DEREK)				
					100 m ²			ŠPANSKI KOŠARKAR (CARGOL)					LITIJ		

TALUM

Lahkota prihodnosti

Obnovljivi viri energije: lesna biomasa, sonce

TALUM v hčerinskem podjetju Revital, ki se na 18.000 m² pokritih površin ukvarja z vzgojo lončnic, vrtnin in sadik, letno porabi za ogrevanje rastlinjakov do 400.000 litrov kurilnega olja.

Zaradi emisij toplogrednih plinov, ki nastajajo pri zgorevanju fosilnih goriv, se je TALUM odločil za postavitev kotlovnice na lesno biomaso (odpadki iz predelave in obdelave lesa) **ter tako v celoti nadomestil uporabo fosilnih goriv za ogrevanje rastlinjakov in odpravil emisije toplogrednih plinov.**

Drevesa namreč, za svojo rast porabijo prav toliko CO₂, kot se ga sprosti pri njegovem kontroliranem sežigu v kotlovnici, kar pa ne velja za emisije pri zgorevanju fosilnih goriv.

